УДК 351:316.346

Г. В. Коваль,
докторант кафедри державної політики і менеджменту, ЧДУ імені Петра Могили

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕГІОНАЛЬНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

У статті проаналізовані загальні аспекти реалізації державної молодіжної політики на регіональному рівні, зокрема в Миколаївській області; зазначена періодизація формування мережі державних структур, які займаються становленням та розвитком молодіжної політики на місцях; наведені основні результати соціологічного дослідження щодо визначення проблем молоді в регіоні.

This article deals with general aspects of state youth policy at the regional level, particularly in the Mykolayiv region. The author specifies periods of forming a network of state agencies involved in the formation and development of youth policy in local areas. The paper also provides the main results of the survey connected with the attempts to identify the most urgent problems of youth in the region.

Ключові слова: молодь, молодіжна політика, регіон, потенціал, держава, соціальні служби, управління у справах сім'ї, дітей та молоді, країна, Миколаївська обласна державна адміністрація.

Key words: youth, youth policy, region, potential, state, social services, the Department of Family, Children and Youth, the country, Mykolaiv Regional State Administration.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Загальні принципи державної молодіжної політики конкретизуються на рівні окремих регіонів. Крім того, саме у межах певних регіонів відбувається не тільки реалізація заходів, але й "зустріч" об'єкта та суб'єкта такої політики, а саме — молоді зі структурами влади. Ось чому потрібно аналізувати, крім еволюції принципів на загальнодержавному рівні, ще й інституціональне оформлення цих принципів у регіональних контекстах.

"Молодіжна політика взагалі і регіональна державна молодіжна політика зокрема, — відзначав М.Перепелиця, — відображаючи положення молоді, є засобом створення для її соціального становлення умов і гарантій, тобто може розглядатися як механізм, за допомогою якого держава вступає у взаємини з молоддю, сприяє її соціалізації" [10]. Отже, регіональна політика не лише віддзеркалює і втілює загальнодержавні принципи та підходи, а й виступає безпосереднім контекстом, в якому молодь зустрічається із суспільною регуляторною практикою.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, У ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР

Досліджуючи державну молодіжну політику на регіональному рівні, слід зазначити, що значний внесок у її розвиток зробили такі вчені, як: Багмет М.О., Бородін Є.І., Головатий М.Ф., Кербаль М.О., Коваль Г.В., Перепелиця М.П., Ярошенко В.М. та інші [1; 2; 4; 5; 6; 10; 11—13; 17; 18].

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ АСПЕКТІВ ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, ЯКИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

У результаті аналізу останніх досліджень у галузі державного управління можна говорити про те, що хоча серед усього масиву наукових доробків велика увага приділяється молоді, все ж таки в сфері державної молодіжної політики існують проблеми, які потребують негайного вирішення, особливо на регіональному рівні.

ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ СТАТТІ

Зважаючи на вищезазначене, метою даної статті є

висвітлення загальних теоретичних засад регіональної молодіжної політики в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Організація життєдіяльності молоді потребує безпосереднього впливу на неї і взаємодії з нею. Молодь є особливою складовою сучасного українського суспільства [6]. Молодим людям належить реалізовувати започатковані в нашій державі реформи та розвинути їх до рівня системних соціально-економічних перетворень. Держава, визначаючи шляхи становлення і розвитку суспільства, орієнтується, в першу чергу, на молодь, чиї потенціал і знання можуть стати запорукою прогресивного розвитку держави. Соціальне становище та самопочуття молоді є показником соціального успіху суспільства та суттєво залежить від можливостей реалізації потенціалу молодого покоління і задоволення потреб різних груп молоді в різних сферах життя.

Одразу після здобуття Україною своєї незалежності у 1991—1993 рр. відбувалися процеси створення соціальних служб для молоді та певних владних структур, що займалися її проблемами. Взагалі, весь досвід розвитку адміністративної практики молодіжної державної політики можна розподілити на п'ять основних етапів. Ці хронологічні відрізки віддзеркалюють як напрями діяльності місцевих органів влади, так і інфраструктурні моменти.

Особливої уваги заслуговує періодизація формування мережі державних структур, які займаються становленням та розвитком молодіжної політики на місцях.

На першому етапі (1992—1994 рр.) при обласних владних структурах не існувало спеціальних органів, які координували б роботу з молоддю. Тільки виникають служби міського та обласного рівнів — центри соціальних служб для молоді в областях та деяких районах. Слід відзначити, що одним із перших в Україні з'явився центр соціальної служби для молоді у Херсонській області (разом із Донецьким та Рівненським). В Миколаївській області аналогічний центр виник дещо пізніше — на початку 1993 р. [8].

Суттєвий поштовх до розбудови мережі таких центрів у містах та районах надав прийнятий у 1993 р. Верховною Радою України Закон України " Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні" [3]. Він визначив, що для надання практичної соціальної допомоги молоді Міністерство України у справах молоді та спорту разом з іншими центральними органами державної виконавчої влади та об'єднаннями громадян повинні створюватися соціальні служби для молоді. На виконання цього Закону Кабінет Міністрів України постановою від 13.08.1993 р. № 648 "Про соціальні служби для молоді" створив необхідні умови для створення соціальних служб для молоді, які стали спеціальними закладами, що надавали соціальні послуги та соціальну допомогу молоді віком від 15 до 28 років.

Цей закон також стимулював створення органів місцевої влади в обласних та міських структурах. Внаслідок цього протягом 1993—1994 рр. при відповідних держадміністраціях виникають Управління у справах молоді та спорту, які підпорядковуються створеному у 1993 р. Міністерству України у справах молоді та спорту.

Завершився перший етап розвитку молодіжної політики на місцях прийняттям Державної національної програми "Освіта" (Україна XXI століття")" та "Комплексної програми розвитку соціальних служб для молоді на 1994—1997 рр." В Україні протягом 1992 р. вже було створено 48 центрів соціальних служб молоді, на кінець 1993 р. їх кількість збільшилась до 77, а на кінець 1994 р. працювало вже 162 центри соціальних служб для молоді" [10]. В Миколаївській області налічувалося 11 центрів соціальних служб для молоді [8].

Другий етап. Формування та вдосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності місцевих органів, що відповідали за молодіжну політику (1995—1997 рр.).

Цей період характеризується пошуком та розробленням специфічних для соціальної роботи методів та форм її здійснення. Разом з цим, продовжується організаційна розбудова та зміцнення мережі органів місцевих влад щодо молодіжної політики " [11].

У липні 1996 р. відбулася реорганізація Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, яке почало іменуватися Міністерством України у справах сім'ї та молоді [13]. Відповідні реформування відбулися в управліннях обласних державних адміністрацій. Тепер управління більше уваги мали надавати, власне, молоді та захисту її інтересів [12]. Показово, що в ці часи керівництво управліннями здійснювалося колишніми комсомольськими активістами.

Слід зауважити, що прискореному розгортанню мережі центрів соціальної служби молоді сприяла чергова постанова Кабінету Міністрів України "Про розвиток мережі центрів соціальних служб для молоді". Згідно із планом, який передбачався цією постановою, мало бути створено протягом 1996—1997 рр.: 10 міських центрів; 4 районних центри у місті Миколаєві та 18 районних у Миколаївській області.

Третій етап. Удосконалення осередків молодіжної політики (1998—2001 рр.).

Основним змістом цього етапу було перетворення мережі молодіжних управлінь та інших служб в єдину систему, тобто у цілісну єдність ієрархічно побудованих елементів на підставі єдиних стандартів, підходів та узгоджених дій для досягнення спільної мети.

"Поступово створюється молодіжна інфраструктура, — відзначали політологи, спостерігаючи ці актуальні процеси, — центри соціальних служб для молоді, Фонд сприяння молодіжному житловому будівництву, молодіжний центр праці, Центр молодої родини... Кожна з цих структур зайнята специфічною функціональною діяльністю" [13].

Міністерство у справах сім'ї та молоді України після низки реорганізацій у 1999 р. отримало статус Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, а з 2000 р. — Державного комітету молодіжної політики, спорту і туризму [13]. Таке реформування сталося внаслідок того, що фахівцями за попередній період, по-перше, було вивчено реальний стан справ щодо управління молодіжною політикою на місцях; по-друге, здійснено приведення діяльності місцевих управлінь до вже встановлених єдиних організаційно-правових стандартів; по-третє, розроблену нову, більш ефективну, модель впровадження внутрішньої політики стосовно молоді.

Саме такі тенденції можна побачити у впровадженні нових положень про діяльність та структуру, а також функції управлінь зі справ сім'ї та молоді при обласних державних адміністраціях [14].

Четвертий етап — це здійснення конкретних організаційно-правових заходів щодо трансформації молодіжної політики на місцях, розбудова та втілення її нової моделі та системи шляхом модернізації діючої інфраструктури, створення перших комплексних програм, що орієнтувалися на молоде покоління у регіонах (2001 — 2005 рр.).

Стабілізація кадрового складу управлінь обласних держадміністрацій, усвідомлення важливості координаційної функції цих органів та налагодження зворотного зв'язку із представниками молодіжних організацій склали передумову для піднесення роботи, підвищення рівня її ефективності та випробування спільного комплексу дій. У Положенні про діяльність цих управлінь вказується не тільки загальна функціональна спрямованість, але й прописано конкретні цільові програми, хід яких контролюється співробітниками управління [15].

Усе це привело до створення першої регіональної молодіжної програми: "Молодь Миколаївщини". Слід визнати той факт, що коли приймалася ця програма у 2004 р. вона не стільки віддзеркалювала ініціативу із молодіжного середовища, скільки являла собою конкретизацію загальнонаціональної програми з точки зору виконавчих структур влади. У її обговоренні брали участь представники молодіжних організацій та фахівці, що постійно працювали з підлітками.

Разом з тим, активно завершується процес створення організаційної мережі центрів соціальної служби для молоді. Слід вказати, що ця служба остаточно формується у сучасному вигляді — як соціально-психологічна. Основним предметом її уваги виступають ті представники молоді, які характеризуються девіантною поведінкою — наркомани, ВІЛ-інфіковані, кримінальні елементи тощо. Звичайна молодь не потребує опіки з точки зору зазначеної служби, нею потрібно займатися окремо.

Створення системи центрів соціальних служб для молоді нової якості відбувалося шляхом модернізації нормативно-правової бази діяльності центрів ССМ, розвитку мережі спеціалізованих служб та формувань, встановлення єдиних стандартів та нормативів як щодо здійснення практичної соціальної роботи, так і її ресурсного забезпечення (кадрового, фінансового, матеріально-технічного, науково-методичного, нормативно-правового, інформаційно-аналітичного).

З метою організації соціальної роботи у сільській місцевості, відповідно до ст.13 Закону України "Про соціальну роботу з дітьми та молоддю", центри соціальних служб для молоді створюються також у містах районного значення, селищах і селах. Станом на 10.04.2001 р. у 289 селищах та селах працювали спеціалісти по роботі з дітьми, молоддю, різними категоріями сімей. У цьому наш регіон знов опинився у піонерах — на 2004 р. у Миколаївській області при сільських та селищних радах вже було введено 71 штатну посаду спеціалістів із соціальної роботи з дітьми, молоддю, сім'ями, що були майже рекордним в масштабах країни.

П'ятий етап — сучасний етап функціонування органів місцевої влади у галузі молодіжної політики (2005—2010 рр.). Він характеризується остаточним відходом від громадськості такої роботи та чіткого закріплення її на державницьких закладах. Це яскраво ілюструє створення урядового органу державного управління — Державної служби для сім'ї, дітей та молоді, що діє у складі Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту [13].

Нормативно це відбувалося ще у 2004 р., відповідно до постанов Кабінету Міністрів України . Але реально ці реформи розпочалися з 1 січня 2005р. — на базі Державного центру соціальних служб для молоді як урядового органу державного управління, а центри соціальних служб для молоді перейменовано в центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Становлення громадянського суспільства та правової держави в Україні передбачає активну участь громадян, в тому числі молодого покоління. В наші дні молодь повинна бути орієнтована на виконання політичних, загальнодержавних справ, можливість вирішувати і свої завдання, повинна бути в постійному пошуку, будувати свою сім'ю, творити свою долю, дбати про рівень політичної культури та громадянського статусу. Про важливість участі молоді у процесах державотворення та національного розвитку наголошувало багато вітчизняних та зарубіжних вчених, мислителів та державних діячів. Так, видатний український вчений та державо-творець М. Грушевський називав одним з головних завдань національного відродження України виховання молодого покоління, національної інтелігенції як творчого начала, рушія духовного поступу. Вчений наголошував, що молодь — це майбутнє нації і саме їй належить вирішальна роль у справі духовного оновлення нації, привнесення в українське життя інтелігентності, принциповості, ідейності. Коли молодь "... сильна, жива, енергійна, криє в собі задатки будучої плідної й творчої діяльності — вона мусить до певної міри виколюватися з старих протертих, проїжджених доріг", — підкреслював М. Грушевський [7].

За останні роки були проведені грунтовні дослідження соціальних орієнтацій сучасної української молоді Державним комітетом України у справах сім'ї та молоді, Міністерством у справах сім'ї, молоді та спорту, Державним інститутом розвитку сім'ї та молоді [9].

Регіональна державна молодіжна політика є окремим, системним напрямом практичної та теоретичної діяльності суб'єктів політики: органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських організацій, що здійснюються у всіх сферах життєдіяльності молоді (освіти, праці, побуту, відпочинку, духовного та фізичного розвитку тощо). Регіональна молодіжна політика реалізується з урахуванням умов, специфіки та можливостей регіону — реально утверджує й забезпечує декларовані й узаконені найвищими законодавчими органами права і свободи молодої людини, створює необхідні умови для її ефективного соціального становлення, розвитку здібностей, реалізації творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах

конкретного регіону, суспільства в цілому. Громадські об'єднання молоді можуть залучати молодь до процесів державотворення, державного управління й місцевого самоврядування через створення органів молодіжного самоврядування, дорадчо-консультаційних структур при органах державної влади та місцевого самоврядування, груп з розробки політики тощо.

Забезпечення ефективної реалізації напрямів регіональної державної політики стосовно сім'ї, дітей та молоді Миколаївською облдержадміністрацією вимагає вирішення тих проблем, які є першочерговими та найбільш актуальними для молоді. Молоді люди, серед проблем, котрі потребують негайного вирішення вказали на такі:

— безробіття серед молоді (88,22%);
— проблеми отримання житла (81,02%);
— байдужості та пасивності молоді (76,53%);
— проблеми молодої сім'ї (69,33%).

В анкеті було запропоновано, також, зазначити ті проблеми у Миколаївській області, вирішення яких реально відбувається. Відповіді на це запитання розподілились таким чином:

— проблеми отримання освіти (64,58%);
— громадська діяльність (56,63%);
— можливості задоволення культурних потреб (56,30%);
— недоступність медичного обслуговування (50,39%).

Оцінюючи роботу Миколаївської облдержадміністрації у вирішенні основних проблем молоді, позитивної оцінки заслуговує її діяльність у сфері фізичної культури та спорту (77,81%), навчання (64,54%), виховання (50,14%), а також у сфері охорони здоров'я (43,34%) та профілактики правопорушень (42,78%). Негативні відгуки молоді, в першу чергу, стосуються покращення умов праці та подолання безробіття молоді (46,63%), а також у сфері забезпечення житлом молоді (58,82%) [16].

Аналізуючи діяльність Миколаївської облдержадміністрації, респонденти вказали, що протягом останнього часу можливість отримувати корисну інформацію та можливість отримати кращу освіту є саме тими новими здобутками, що надає їм Миколаївська облдержадміністрація. Варто зазначити, що для жінок — це, в першу чергу, можливість долучитись до реалізації молодіжної політики (29,37%), висловлювати свої політичні погляди, думки (46,88%) та займатись політикою, суспільною діяльністю (18,13%). Для чоловіків — нові можливості реалізувались в отриманні корисної інформації (51,57%), отриманні кращої освіти (50,67%) та у можливості підвищення освіти, кваліфікації (25,56%). Позитивно респонденти відзначають і те, що у молоді з'явились більші шанси щодо виїзду на навчання та працевлаштування за кордон (відповідно 20,00% у жінок та 15,70% у чоловіків). Ці дані свідчать про збільшення значення такого фактора, як зацікавлення молоді у здобутті кращої освіти, що відповідно буде мати в своїй основі покращення рівня матеріального становища [16].

Хоча для багатьох молодих людей Миколаївської області з'явились нові можливості в процесі реалізації молодіжної політики, проте лише 36,62% респондентів відчувають підтримку Управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації у вирішенні своїх основних проблем. Майже така сама частка опитаних зовсім не відчуває такої підтримки — 33,59%. Варіант "важко відповісти" обрало 29,80% молодого покоління [6].

ВИСНОВКИ

Основні проблеми, що гальмують ефективну реалізацію молодіжної політики на регіональному рівні, є такі, що перешкоджають ефективній реалізації молодіжної політики. Вирішення основних і першочергових проблем молоді, а саме: фінансування молодіжних програм, покращення умов праці та подолання безробіття молоді, а також забезпечення житлом молоді, — сприяє покращенню її соціального становища, яке також залежить і від нових можливостей, якими можуть скористатися молоді люди в процесі соціалізації. Цим можливостям підростаючому поколінню повинні сприяти органи державної влади, що безпосередньо займаються реалізацією молодіжної політики на місцях. Особливостями молодіжної політики в Миколаївській області є запровадження та реалізація молодіжних програм, а саме: обласна комплексна молодіжна програма "Молодь Миколаївщини: 2011—2015", "Діти Миколаївщини: 2011—2015", "Миколаївська родина: 2011—2015", які є важливою ланкою механізму реалізації державної молодіжної політики. Програми розробляються на основі аналізу стану справ у молодіжному середовищі, визначають форми і методи роботи, передбачають підготовку та перепідготовку кадрів для роботи з молоддю.

Отже, дослідивши основні проблеми державної молодіжної політики та тенденції розвитку з урахуванням регіональних особливостей України, зокрема в Миколаївській області, слід зауважити, що молодіжна політика в Миколаївській області є об'єктом певного рівня уваги з боку органів місцевого самоврядування, керівництва вищих навчальних закладів, політичних партій та недержавних громадських організацій. Молодіжна активність у нашій області серед студентства є достатньо високою та різноспрямованою. Досить часто молодіжні ініціативи та проекти знаходять відгук серед керівництва органів місцевого управління, великих підприємств та установ області. Проте проблемним питанням на сьогодні досі залишається відсутність чіткого та ефективного державного регулювання молодіжної політики на обласному та місцевому рівнях.

Література:

1. Багмет М.О. Молодь і відродження національної свідомості: — Монографія / Ред. П.Л. Пироденко. — К.: Либідь, 1992. — 162 с.
2. Бородін Є.І. Історія формування державної молодіжної політики в Україні (1991—2004 рр.): Монографія. — Д.: Герда, 2006. — 472 с.
3. Закон України "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні" із змінами від 23.03.2004 // Відомості Верховної Ради (ВВР). — 1992. — № 34. — С. 32—38.
4. Головатий М.Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення // Укр. наук. дослід. ін-т проблем молоді. — К.: Наукова думка, 1993. — С. 6—10.
5. Кербаль М.О. Зарубіжний досвід формування нормативно-правової бази щодо молодіжної політики

// Сучас. Укр. політика, політики і політологи про неї. Вип. 13. — Київ-Миколаїв, 2008. — С. 122—129.

6. Коваль Г.В. Особливості державної молодіжної політики в Миколаївській області // Наукові праці. — Вип. 169. — 2012. — С. 33—36.

7. Курасов А. Взаємодія як взаєморозвиток // Молодь: громадські організації. Громадянське суспільство: матеріали міжнародної науково — практичної конференції 27—28 вересня 2001. — К.: Міленіум, 2001. — 100 с.

8. Миколаївська міська рада. Рішення від 15.11.98 № 4/7 "Про виконання Закону України "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні" у м. Миколаєві й затвердження міської комплексної програми "Молодь" на 2006—2010 роки" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://people.gov.ua.

9. Нове покоління незалежної України (2001—2010 роки): Щорічна доповідь Президентові України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2009 р.). — К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2009. — 211 с.

10. Паніна Н. Молодь України: структура цінностей, соціальне самопочуття та морально психологічний стан за умов тотальної аномії // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. — 2001. — №1. — С. 41—48.

11. Перепелиця М.П. Державна молодіжна політика в Україні / Український інститут соціального дослідження. Ред. М.М. Ілляш. — К.: Б.В., 2001. — 242 с.

12. Перепелиця М.П. Механізм реалізації регіональної, місцевої державної молодіжної політики // Нова політика. — 2000. — № 6. — С. 40—43.

13. Перепелиця М.П. Державна молодіжна політика: молодь про її формування та реалізацію // Віче. — 2000. — № 10. — С. 47—60.

14. Скнар О.К. Політична ідентифікація молоді в умовах демократизації суспільства // Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні / За ред. Максименка С.Д., Циби В.Г., Шайгородського Ю.Ж. та ін. — К.: Український центр політичного менеджменту, 2003. — 512 с.

15. Указ Президента України "Про додаткові заходи щодо реалізації державної молодіжної політики" від 29 березня 2001 року № 221/2001 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.rada.gov.ua/proza.htm.

16. Центр дослідницько-аналітичного опитування. — 2011 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://watchdog.org.ua.

17. Чурсін В. Сучасний стан й динаміка розвитку третього сектору в Україні // Молодь: громадські організації. Громадянське суспільство: матеріали міжнародної науково-практичної конференції 27—28 вересня 2001. — К.: Міленіум, 2001. — 100 с.

18. Ярошенко В.М. Соціально-політичні орієнтири молоді як засоби гуманізації: монографія / Укр. держ. мор. техн. ун — т. ім. Макарова. Миколаїв: УДМГУ, 2000. — 35 с.

Стаття надійшла до редакції 24.07.2012 р.

ДО УВАГИ АВТОРІВ!

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛУ:

— відомості про автора (авторів): ім'я, по батькові, прізвище, вчене звання, вчений ступінь, посада і місце роботи, службова і домашня адреси (з поштовим індексом), контактний телефон;

— УДК;

— назва статті мовою оригіналу та англійською мовою;

— коротка анотація (2—4 речення) мовою оригіналу та англійською мовою;

— ключові слова;

— текст статті повинен мати такі необхідні елементи: вступ (формулюється наукова проблема, ступінь її вивченості, актуальність тієї частини проблеми, якій присвячена стаття), постановка задачі (формулюються мета і методи дослідження), результати (викладається система доведень запропонованої гіпотези, обгрунтовуються наукові результати), висновки (вказується наукова новизна, теоретична і практична значущість результатів дослідження, перспективи подальших розробок з цієї теми). Розділи повинні бути виділені;

— обов'язковий список використаних джерел у кінці статті;

— обсяг статті — 12—25 тис. знаків (як виняток, не більше 40 тис. знаків);

— шрифти найпоширенішого типу, текстовий шрифт та шрифт формул повинні бути різними;

— ілюстративний матеріал повинен бути поданий чітко і якісно у чорно-білому вигляді. Посилання на ілюстрації в тексті статті обов'язкові. До графіків та діаграм мають бути подані таблиці, на основі яких вони збудовані;

— разом із друкованою статтею треба подати її електронний варіант на CD носії або електронною поштою. Файл статті повинен бути збережений у форматі DOC для MS Word. Схеми, рисунки та фотографії слід записувати окремими графічними файлами форматів TIF, BMP, JPG, в імені яких зазначається номер ілюстрації у статті, наприклад pict 4.tif.

Редакція залишає за собою право на незначне редагування і скорочення, а також літературне виправлення статті (зі збереженням головних висновків та стилю автора). Надані матеріали не повертаються.

Адреса редакції: 04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29
для листування: 04112, м. Київ, а/с 61; economy_2008@ukr.net
Тел.: (044) 458-10-73, 223-26-28, 537-14-33